

OBSAH

1.	ZÁKLADNÍ POJMY	12
1.1.	Chráněný objekt.	13
1.2.	Ochrana	17
1.3.	Poměrné veličiny	20
2.	CHRÁNĚNÉ OBJEKTY	23
2.1.	Matematický model chráněného objektu	24
2.1.1.	Náhradní schéma	25
2.1.2.	Vektorová diferenciální rovnice	26
2.1.3.	Vektorová diferenční rovnice	28
2.1.4.	Impedanční rovnice	29
2.1.5.	Fázorový diagram	30
2.1.6.	Impedanční charakteristika	31
2.1.7.	Souměrné složky	32
2.1.8.	Složky $d, q, 0$	34
2.2.	Synchronní stroj	35
2.2.1.	Impedanční rovnice synchronního stroje v ustáleném stavu	36
2.2.2.	Fázorový diagram synchronního stroje v ustáleném stavu	37
2.2.3.	Impedanční rovnice a fázorový diagram v přechodném a rázovém stavu	39
2.2.4.	Pracovní oblast synchronního stroje	40
2.2.5.	Impedanční charakteristiky synchronního stroje	42
2.2.6.	Náhradní schéma synchronního stroje v souměrných složkách	43
2.3.	Impedanční stroj	44
2.4.	Transformátor	46
2.5.	Vzdušné a kabelové vedení	48
2.6.	Měření a výpočty parametrů chráněných objektů pro projekty ochran	51
2.6.1.	Synchronní alternátory, motory a kompenzátory	52
2.6.2.	Asynchronní stroje.	56
2.6.3.	Transformátory, autotransformátory a reaktory	58
2.6.4.	Vzdušná vedení a kabely	62
3.	PORUCHY	64
3.1.	Poruchové stavy	66
3.2.	Výpočty poruchových stavů	68
3.2.1.	Řešení zkratů pomocí souměrných složek	68
3.2.2.	Zemní spojení	78
3.2.3.	Nesouměrnost	78
3.2.4.	Výpočty oteplení	80
4.	OCHRANY	82
4.1.	Charakteristiky a rovnice ochran	84

4.2.	Druhy ochran	92
4.3.	Požadavky kladené na ochrany	94
4.4.	Vliv sítě na činnost ochran	97
4.5.	Přehled norem, které se týkají ochran	98
4.6.	Technické údaje ochran	99
4.7.	Základní členy ochrany	101
4.7.1.	Vstup	101
4.7.2.	Měřicí člen	103
4.7.3.	Popud	104
4.7.4.	Logika	104
4.7.5.	Časový člen	105
4.7.6.	Napájecí člen	105
4.7.7.	Jmenovité velikosti pomocných napětí	107
4.7.8.	Koncový člen	107
4.8.	Filtry souměrných složek	107
4.9.	Měřicí člen ochrany	110
5.	PŘÍSTROJOVÉ TRANSFORMÁTORY	118
5.1.	Přístrojové transformátory napětí	119
5.1.1.	Měření nulové složky napětí	121
5.1.2.	Neklasické transformátory napětí	122
5.2.	Přístrojové transformátory proudu	123
5.2.1.	Zatížení přístrojového transformátoru proudu	126
5.2.2.	Požadavky kladené na transformátory proudu pro pomalé ochrany	130
5.2.3.	Měření nulové složky proudu	131
5.3.	Přístrojové transformátory proudu pro rychlé rozdílové a distanční ochrany	133
5.3.1.	Vliv remanence	138
5.3.2.	Požadavky kladené na přístrojové transformátory proudu pro rychlé ochrany	139
5.4.	Možnosti omezení požadavků na přístrojové transformátory proudu	140
5.5.	Stejnoseměrný transformátor proudu	141
5.6.	Připojení ochran k přístrojovým transformátorům	143
6.	KONSTRUKČNÍ ŘEŠENÍ ELEKTROMECHANICKÝCH A TRANZISTOROVÝCH OCHRAN	144
6.1.	Měřicí relé elektromechanických ochran	145
6.1.1.	Elektromagnetické relé	145
6.1.2.	Stejnoseměrné relé	147
6.1.3.	Indukční a elektrodynamické relé	148
6.2.	Typické znaky tranzistorových ochran	149
6.3.	Přednosti tranzistorových ochran	150
6.4.	Stavební členy tranzistorových ochran	151
6.5.	Konstrukce tranzistorových ochran	158
6.5.1.	Soubor tranzistorových ochran	158
6.5.2.	Konstrukční stavebnice tranzistorových ochran	161
6.6.	Rušení	162
6.6.1.	Opatření proti rušení	165
6.6.2.	Připojování polovodičových ochran	166
6.6.3.	Odolnost polovodičových ochran proti rušení	166

7.	ZÁKLADNÍ TYPY OCHRAN	169
7.1.	Proudové ochrany	169
7.1.1.	Zkratové proudové ochrany	171
7.1.2.	Směrové zkratové proudové ochrany	175
7.1.3.	Proudové ochrany při přetížení	178
7.1.4.	Tepelný obraz	178
7.2.	Napěťové ochrany	179
7.2.1.	Podpěťové blokování proudových ochran	180
7.3.	Distanční ochrany	181
7.3.1.	Distanční měřicí členy se dvěma vstupy u_k a i_k	182
7.3.2.	Vzájemná náhrada fázového a amplitudového měřicího členu	186
7.3.3.	Modifikace charakteristik měřicích členů	189
7.3.4.	Polarizovaný měřicí člen	193
7.3.5.	Polygonální charakteristika měřicího členu	194
7.3.6.	Vliv sítě na funkci distanční ochrany	195
7.3.7.	Vliv vstupních transformátorů na citlivost distanční ochrany	199
7.3.8.	Charakteristiky distančních ochran	199
7.3.9.	Střadač napětí	202
7.3.10.	Kompenzace stejnosměrné složky	203
7.3.11.	Obloukové zkraty	204
7.3.12.	Závora při kývání	205
7.3.13.	Stupně působení ochrany	208
7.3.14.	Schéma distanční ochrany	210
7.4.	Rozdilové ochrany	213
7.4.1.	Blokování rozdilové ochrany při zapínacím nárazu	216
7.4.2.	Redukce přenosu signálu	218
7.5.	Srovnávací ochrany	220
7.6.	Wattové a jalové ochrany	222
7.7.	Frekvenční ochrany	222
7.8.	Ochrany při nesouměrnosti	225
7.9.	Vlnová ochrana	227
7.10.	Vícesložkové tepelné modely	231
8.	ČÍSLICOVÉ OCHRANY	234
8.1.	Použití číslicové techniky	236
8.1.1.	Číslicové principy v tranzistorových ochránách	236
8.1.2.	Nespražený počítač (off-line)	237
8.1.3.	Logický systém	237
8.1.4.	Počítač pro řízení výroby a rozvodu elektrické energie	238
8.2.	Ochrana objektu počítačem	238
8.3.	Programové vybavení číslicových ochran	240
8.3.1.	Distanční ochrana s filtrací	241
8.3.2.	Diferenční distanční ochrana	243
8.3.3.	Distanční ochrana se vzorkováním	244
8.4.	Technické vybavení číslicových ochran	246
8.5.	Ochrany s mikroprocesory	249
8.5.1.	Mikropočítačový systém	250
8.5.2.	Vývoj mikropočítačového systému	251
8.5.3.	Vlastnosti a kritéria výběru mikroprocesů	255

8.6.	Využití teorie stavového prostoru v oboru ochran	255
8.6.1.	Energetická podstata teorie chránění	257
8.6.2.	Použití energetické hranice h_0 pro ochranu objektu počítačem	
9.	PŘÍSLUŠENSTVÍ OCHRAN	263
9.1.	Vazby distančních a směrových ochran	263
9.1.1.	Systém strohování	265
9.1.2.	Uvolňovací systém	266
9.1.3.	Blokovací systém	267
9.1.4.	Vazba směrových ochran	268
9.1.5.	Použití vazby	269
9.1.6.	Vedení se sériovou kompenzací	269
9.1.7.	Ochrana vedení tvaru T	270
9.2.	Přenos signálu	271
9.2.1.	Sdělovací kabely	272
9.2.2.	Vysokofrekvenční vazba	272
9.3.	Opětne zapínání (OZ)	274
9.4.	Fázovače	280
9.4.1.	Princip fázovače	280
9.5.	Lokátory poruch	283
10.	ZÁSADY PROJEKTOVÁNÍ OCHRAN	285
10.1.	Projekt přístrojových transformátorů	288
10.2.	Projekt ochran	288
10.3.	Zásady projektování tranzistorových a číslicových ochran	289
10.4.	Chyby v projektech ochran	289
10.5.	Vytváření selektivity ochranami	291
10.5.1.	Citlivost proudových a napěťových ochran	293
10.5.2.	Selektivita proudových ochran	294
10.5.3.	Selektivita mžikových nadproudových ochran	294
10.5.4.	Selektivita časovým odstupňováním	294
10.6.	Zálohování ochran	295
10.6.1.	Oblast chránění	295
10.6.2.	Blokování a zálohování ochran	297
10.6.3.	Záloha zdvojením	297
10.6.4.	Záloha kontrolou	298
11.	PROJEKTY OCHRAN ELEKTRICKÝCH ZAŘÍZENÍ	299
11.1.	Transformátor	299
11.1.1.	Rozdílová ochrana transformátoru	300
11.1.2.	Zemní nádobová ochrana	302
11.1.3.	Proudová zkratová ochrana	303
11.1.4.	Distanční a směrová ochrana	303
11.1.5.	Srovnávací ochrana	304
11.1.6.	Ochrana při přetížení	304
11.1.7.	Plynové relé	305
11.2.	Synchronní generátor a kompenzátor	305
11.2.1.	Vnitřní zkrat mezi vinutími různých fází, popř. druhé zemní spojení statoru	305

11.2.2.	Vnější zkrat mimo vinutí	307
11.2.3.	Závitový zkrat v téže fázi	310
11.2.4.	Zemní spojení statoru	311
11.2.5.	Zemní spojení a závitový zkrat rotoru	315
11.2.6.	Ložiskové proudy	316
11.2.7.	Přetížení generátoru	316
11.2.8.	Nadpětí	317
11.2.9.	Samobuzení	317
11.2.10.	Ztráta buzení a automatika pro zmenšení výkonu	318
11.2.11.	Zpětný tok výkonu	319
11.2.12.	Další poruchy	320
11.3.	Blok alternátor-transformátor	321
11.4.	Přípojnice	322
11.5.	Vedení	325
11.5.1.	Přetížení vedení	326
11.5.2.	Zkraty na vedení	326
11.5.3.	Paralelní vedení	327
11.5.4.	Zemní spojení	328
11.5.5.	Ovládání dvojitých zemních spojení	330
11.6.	Asynchronní motor	331
11.6.1.	Přetížení	332
11.6.2.	Nesouměrnost	334
11.6.3.	Podpětí	335
11.6.4.	Vnitřní poruchy	335
11.7.	Synchronní motor	336
11.8.	Stejnoseměrný motor	336
11.9.	Reaktor	337
11.10.	Kondenzátorová baterie	337
	LITERATURA	339